

Undervisning i håndskrivning

Interview med dansklærer Anne Mette Fræhr Møller

HENRIETTE ROMME LUND, FAGLIG KONSULENT,
NATIONALT VIDENCENTER FOR LÆSNING

På Thomasskolen i Skovlunde har indskolingslærer i dansk Anne Mette Fræhr Møller de sidste mange år arbejdet fokuseret med at udvikle sine elevers håndskrivning.

Relevansen af undervisningen er hun ikke et sekund i tvivl om: det er en sikker vej ind i bogstavindlæringen og giver børnene et godt redskab at kommunikere med. Dog er hun mere usikker på, hvorvidt håndskrivningen bibeholder sin vigtighed i undervisningen, når eleverne starter på mellemtrinnet, og computeren kommer på banen.

Et hus til bogstaver

”Velkommen til 2. A, her skriver vi”. Det kunne der lige så godt stå på døren ind til klasselokalet, hvor Anne Mette Fræhr Møller tager imod. Jeg er taget ud for at høre om hendes arbejde med håndskrivning, og det lyser ud af hende, at *det* er noget af et hjertebarn.

- Jeg har lavet en skrivebog til mine elever med et skrivehus – kom, så skal du se, siger hun og tager en bog frem fra sin skuffe.

Anne Mette Fræhr Møllers arbejde med håndskrivning starter i 1. klasse og er koblet tæt til bogstav- og skriveindlæringen i det læsesystem, klassen arbejder med. Hun ser på, hvilke bogstaver og ord eleverne præsenteres for, og så er det

dem, de gentager i skrivebogen. På den måde er det at skrive en integreret og naturlig del af den daglige undervisning.

Skrivebogens skrivehus er et alment kendt værktøj i skriveundervisningen. Med sine tre etager bestående af henholdsvis loft, stue og kælder retningsangiver huset, hvordan det enkelte bogstav formes, eller hvor det ”bor”, som Anne Mette Fræhr Møller siger.

- Nogle bogstaver, som ”a”, bliver i stuen, andre, som eksempelvis ”h”, skal op på loftet, mens ”g” altid tager sig en tur ned i kælderen, tegner Anne Mette Fræhr Møller i luften foran mig og standser så for at opsummere: På den måde hjælper Skrivehuset eleverne til at få bogstaverne placeret korrekt på linjen, samtidig med at det giver os et sprog om håndskrivningen, som er let at forstå.

Lige ned, tilbage op, bue rundt ind til stregen

Eleverne skal føle bogstaverne med kroppen. Sammen med Anne Mette Fræhr Møller tegner de med hænderne i luften og taler om, hvor bogstavet starter og slutter. Det betyder, at en sætning som: ”Lige ned, tilbage op, bue rundt ind til stregen”, absolut ikke er volapyk i 2. A, men blot en sætning, der ledsager håndens bevægelser, når ”b” tegnes.

- Når kroppen tages med, bliver det mere konkret for eleverne, hvordan bogstavets form er og hvor det bor i Skrivehuset, forklarer Anne Mette Fræhr

Møller, der også tit bruger uret, når hun viser, hvor skrivebevægelsen skal starte og slutte.

- Mange bogstaver starter klokken 1 og bevæger sig mod uret. Det er noget med at vise dem, at hov, hvis man starter kl. 12.00 eller 11.00, så kan der komme et hul, og så bliver det et helt andet bogstav.

Anne Mette fortæller, at hendes elever synes, det er sjovt at skrive, selvom det måske går lidt langsomt i starten, og at mange bliver stolte, når de kan gøre det pænt.

Skal undervisningen i indskolingen fokusere mindre på håndskrivning fremover? Kunne noget af tiden, vi bruger på den, erstattes af undervisning i tífingersystemet til computerens tastatur?

Når alle har trykbogstaverne og skriveretningen på plads, introducerer Anne Mette Fræhr Møller dem gradvist for den sammenbundne skrift. For eleverne i 2. A startede det en eftermiddag på gulvet i klasseværelset, hvor de med blyant tegnede flotte guirlander og bølger på afdækningspap.

- På den måde får vi grundbindingerne mellem bogstaverne på plads, forklarer Anne Mette Fræhr Møller, der har en særlig forkærlighed for den sammenbundne skrift. Hun mener, den er hurtigere at skrive, fordi eleverne ikke er afhængige af at løfte blyanten hele tiden, og så ser hun, at den afhjælper uvaner som at lave for store mellemrum eller placere store bogstaver midt i et ord.

Håndskrivning til diskussion

Anne Mette Fræhr Møller mener, at håndskrivningen fortsat er vigtig på de efterfølgende klassetrin, samtidig med at hun er bevidst om, at det ikke er det eneste kommunikationsredskab i verden.

På mellemtrinnet og i udskolingen vil de nuværende elever i 2. A opleve, at der ikke er det samme fokus på håndskrivning i undervisningen. Her handler det om, i hvor høj grad underviserne, som rollemødelere, inspirerer eleverne ved selv

at bruge sammenbunden skrift, og i hvor høj grad eleverne kommer til at træne deres skriftlige kunnen i fagene. Afleveringsopgaver løses typisk på computere, og med smartboards i næsten alle klasseværelser får håndskrivningen skarp konkurrence.

Selvom Anne Mette synes, det er trist, at håndskrivningen ofte glider lidt ud, mener hun også, at det lægger op til en diskussion af, hvad man vil med håndskrivningen, hvis ikke den fortsat anvendes på de ældre klassetrin:

- Skal undervisningen i indskolingen fokusere mindre på håndskrivning fremover? Kunne noget af tiden, vi bruger på den, erstattes af undervisning i tífingersystemet til computerens tastatur? Spørger hun.

Håndskrivning i indskolingen giver mening

Lige nu giver håndskrivning i indskolingen masser af mening for Anne Mette Fræhr Møller: Den understøtter bogstavindlæringen, fordi den er knyttet til kroppen, og fordi den er så tilpas langsom, at eleverne, mens de skriver, kan nå at høre bogstavets lyd i hovedet.

Den giver også eleverne et redskab at udtrykke sig igennem, så de i fremtiden vil kunne vælge det redskab, der giver bedst mening i den givne situation. Endelig vil de i deres kommende arbejdsliv komme til at stå i situationer, hvor andre skal kunne læse det, de skriver, og hvor håndskriften bliver deres personlige udtryk.

- Vi har jo konventioner for, hvordan man skriver, og det forstyrrer læsningen og virker negativt tilbage på afsenderen, hvis der er store og små bogstaver imellem hinanden, og de hopper op og ned på linjen. Derfor skal håndskriften bare være i orden.

Endelig har håndskrivningen det lavpraktiske perspektiv, at den altid virker:

- Vi bruger meget tid på at få computere og smartboard til at virke, det med at skrive i hånden virker altid, det er fleksibelt, det kræver ikke strøm, og der er ikke meget, der kan aflede opmærksomheden, slutter hun.